

ÅRSPLAN

Skrukketrollet familiebarnehage

2021-2022

ROM FOR ALLE,
BLIKK FOR
ENKELTBARNET

En barnehage med fokus på
livsmestring og glede i et mangfoldig
fellesskap

INNHALDSFORTEGNELSE

INNLEDNING	s 3
EVALUERING AV FJORÅRET	s 3
BARNEHAGENS VISJON OG VERDIGRUNNLAG	s 4
BARNEHAGEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD	s 5
Omsorg	s 5
Lek	s 7
Danning	s 8
Læring	s 8
Trafikksikker barnehage	s 8
Vennskap og fellesskap	s 9
Kommunikasjon og språk	s 9
BARNEHAGENS FAGOMRÅDER	s 10-11
BARNEHAGENS FOKUSOMRÅDER	s 12
HELSEFREMMEDE OPPVEKST I VÅR BARNEHAGE	s 13
Hoppaktiviteter	s 13
Kosthold	s 13
Hvile	s 13
ÅRSHJUL- PEDAGOGISK PROSJEKTARBEID	s 14
BARNES MEDVIRKNING	s 15
SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE	s 15
OVERGANGER	s 16
Hjem-barnehage	s 16
Innad i barnehagen	s 16
Barnehage, hjem og skole	s 16
BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET	s 17
Planlegging	s 17
Dokumentasjon	s 17
Vurdering	s 18
BARNEHAGENS ARBEIDSMÅTER	s 19
Prosjektarbeid	s 19
Pedagogisk dokumentasjon	s 19
Progresjon	s 20
Barnehagens digitale praksis	s 20
BARNEHAGEN SOM KULTURARENA	s 21

Vedlegg: Hverdagsaktivitetsplan, Kostplan og Progresjonsplan

INNLEDNING

Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen skal vise hvordan barnehagen vil arbeide for å omsette rammeplanens formål og innhold og barnehageeierens lokale tilpasninger til pedagogisk praksis.

Årsplanen bygger på Lov om barnehager med forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, Økonomi - og handlingsplan for Horten kommune og Handlingsplan for Hortensbarnehagen med tilhørende planer som:

- [Barnehageloven](#)
- [Rammeplan for barnehagen](#)
- [Handlingsplan mot mobbing og krenkelser i barnehage og skole](#)
- [Plan for overgang hjem, barnehage, SFO og skole](#)
- [Plan for bærekraftig utvikling i Hortensbarnehagen](#)

EVALUERING AV FJORÅRET

Barnehageåret 2020- 2021 har vært et annerledes år pga pandemien. Vi har holdt fast på våre aktiviteter og tradisjoner så langt det har vært mulig. Vi har måttet tenke kreativt og litt annerledes for å ivareta smittevernet. Aktivitetene har blitt utført i mindre grupper/ kohorter, og barna har ikke kunnet være sammen på tvers av avdelingene på Strandparken og i perioder kunne vi heller ikke være på Strandparken. Vi har allikevel flere positive erfaringer fra pandemien. Blant annet ser vi at nye vennskap har blitt etablert, som en direkte konsekvens av at barnehagegruppen har vært mindre. Dette er en av erfaringene vi tar med oss videre når verden åpner opp, og vi kan være mer sammen uten å tenke på kohorter.

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen.

Personalet har igjennom året vurdert det pedagogiske arbeidet etter hver periodeplan og ulike prosjektperioder. Strandparken barnehage, Sommerfugl familiebarnehage og vi har arbeidet mye med relasjonskompetanse i et mangfoldig språkmiljø, der et inkluderende barnehagemiljø står sentralt. Vennskap, toleranse for hverandre, lekekompetanse, inspirasjon til lek gjennom prosjektarbeid, har vært en viktig del av barnehagens innhold. De ulike avdelinger/barnehagene har i hver periode valgt å arbeide med utvalgt litteratur eller tema som utgangspunkt til prosjektarbeidet.

Vi ønsker dette barnehageåret fortsatt å bruke en del litteratur og tema, som utgangspunkt for prosjektarbeid, men velger ulikt ved den enkelte barnehage/avdeling ut i fra barnas interesser, medvirkning eller behov. I etterkant av prosjektperioden vil barnehagene dele disse med hverandre. Ved å velge ulike tema i prosjektarbeid, vil inspirasjonen til deling bli større og vi kan dra nytte av hverandres erfaringer gjennom prosjektene.

Prosjektarbeid gir barna et felles utgangspunkt, hvor barnas lekekompetanse, språk og læring kan få utvikle seg. Barna bygger opp en felles «erfaringsbase» som kan inspirere til lek - og utvikling. Når barn har lekekompetanse opplever de mestring og blir attraktive lekekamerater. De bygger gode og viktige vennskap seg imellom. Prosjektarbeid kan også bidra til utvikling av nye ord og begreper, som er en viktig faktor for å delta i leken. På bakgrunn av de erfaringene vi har gjort oss fortsetter vi med å videreføre dette arbeidet inn i neste barnehageåret.

Gjennom felles prosjekt «Inkluderende skole og barnehagemiljø», for alle skoler og barnehager i Horten kommune, vil vi i Skrukketrollet fortsette arbeidet med «voksenrollen» og dens betydning for barn trivsel og tilhørighet i barnehagen. Hva kan vi som voksne i barnehagen gjøre for at Skrukketrollet familiebarnehage skal ha et inkluderende læringsmiljø, for å skape inkludering, og forhindre mobbing og utestengelser?

BARNEHAGNES VISJON OG VERDIGRUNNLAG

«ROM FOR ALLE, BLIKK FOR ENKELTBARNET»

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og dannelse skal ses i sammenheng. I vår barnehage har vi et inkluderende miljø og vi behandler hverandre med respekt. Vi ser enkeltbarnet for den det er og deres individuelle behov. Samt ivaretagelse av barnets behov i en større sammenheng, der samspill i gruppen og demokratiske prosesser er en del av danningen.

Kommunikasjonen er anerkjennende mellom barn og voksne. Barn og voksnes væremåte gjenspeiler et trygt samspill preget av respekt, empati, humor og glede. Barna skal føle seg verdsatt og oppleve omsorg fra voksne og barn. Barna får god tid til lek, og de medvirker i egen hverdag. Personalet ser lekens verdi, er støttende og deltakende. Vi mener at god lek er grunnlag for god læring.

I Skrukketrollet er vi gode på å se det enkelte barnet og lytte til det enkelte barns stemme i gruppen de tilhører.

BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.

I vår barnehage legger vi til rette for at alle barn opplever lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barn lærer gjennom lek og utvikler sosial kompetanse. Leken skaper vennskap, selvfølelse og selvtillit. Leken har en egenverdi og skal respekteres. Personalet støtter og deltar i barns lek for å sikre gode erfaringer og opplevelsen av å mestre samspill. I vår barnehage legger vi til rette for ulike dannelsprosesser. Barna medvirker og vi tar deres undring på alvor. Barna opplever å bli sett, forstått og respektert.

Omsorg

Barna skal i Skrukkeetrollet familiebarnehage oppleve trygghet, tilhørighet og trivsel i samvær med andre barn og voksne. I løpet av barnehagealderen utvikler barna evne til å vise omsorg for seg selv og andre og de evner å ta imot dette.

Alle barn i Skrukkeetrollet familiebarnehage får tilrettelagt og tilpasset sitt behov for ro, hvile eller søvn ut ifra alder og behov.

For å sikre barna en best mulig omsorg i barnehagen er det utarbeidet noen retningslinjer og rutiner, der barna alltid skal møte oppmerksomme og tilstedeværende voksne

- Tilrettelagte [hverdagsaktiviteter](#) gir forutsigbarhet og trygghet
- [Tid for hvile'](#)
- Gode [tilvenningsrutiner og overgangsrutiner](#)

Lek

I vår barnehage opplever barna et lekefellesskap som legger grunnlag for trivsel og vennskap, der personalet støtter og deltar i barns lek for å sikre gode erfaringer og opplevelser av å mestre samspill. Barnehagens pedagogiske innhold skal inspirere til fantasi og skaperglede. Ved hjelp av litteratur gir vi barna mye inspirasjon til prosjektarbeid og lek. Igjennom prosjekter og felles opplevelser bygges gode relasjoner og barn knytter vennskap og får lekekamerater

Vi tilrettelegger for god lek ved å:

- Se på barnas interesser
- Innredet rommet for ulik lek, f.eks familierom, konstruksjonrom etc.
- Inspirere til ulik typer lek basert på barnas interesser, gjennom prosjekter og opplevelser i hverdagen
- Inspirasjon gjennom ulik litteratur
- Vi bruker dramatisering som metode for å inspirere leken
- Personalet i barnehagen er rollemodeller i ulike lekesituasjoner og viser gode handlingsmønstre.

Danning

Barnehagen legger vi til rette for dannelsingsprosesser der barna får være medvirkende og undrende. Alle skal oppleve likeverd igjennom å tilbys ulike muligheter ut i fra deres forutsetninger. Barnehagen bidrar til at barnet reflekterer over egne handlinger og væremåter, og å være prøvende og nysgjerrig til omverdenen. Vi legger til rette for at barnet ser seg selv som et verdifullt menneske i et større felleskap. Barnas evne til å ta andres perspektiv, vise forståelse og respekt i et mangfold vil stå sentralt. I vår barnehage bidrar vi til å utvikle barns evne til å kunne dele, følge regler, gjennomføre oppgaver, uttrykke meninger og ta initiativ

Igjennom prosjektarbeid, tilrettelagte hverdagsaktiviteter, god lek med støtte fra de voksne, barnesamtaler, og alltid tilstedeværende voksne, hjelper vi barna i denne dannelsingsprosessen.

Læring

Barnehagen legger opp til læringsprosesser hvor barna får bruke hele kroppen og alle sanser. De ansatte i barnehagen anerkjenner og stimulerer barns nysgjerrighet og vitebegjær. Leken er barnas viktigste læringsarena.

Læring skjer blant annet gjennom:

- Lystbetont lek
- Deltakelse i hverdagsaktiviteter
- Hopp- aktiviteter
- Sosialt samspill
- Opplevelse av mestring
- Språklig utforskning

Trafikksikkerhet i barnehagen

Barn har rett på en trygg og god oppvekst, og trafikksikkerheten er en betydelig del av barnehagehverdagen. Barn er trafikanter hver uke, enten som passasjer, fotgjenger og etter hvert syklist. Trafikksikkerhet er de voksnes ansvar, og vi er rollemodeller for den oppvoksende generasjon. Hvis holdninger og vaner etableres tidlig vil det være lettere å tenke trafikksikkerhet videre i livet.

For å sikre barna en trafikksikker hverdag har barnehagen:

- Rutiner for turer, parkering, port og transport
- Trafikksikkerhet som tema med barna
- Egen plan for arbeid med trafikksikkerhet for skolestartere
- Trafikksikkerhet som tema ved foreldresamtaler og/eller foreldremøter

Vennskap og felleskap

Skrukketrollet familiebarnehage bidrar til at barn utvikler trygghet og stolthet over egen tilhørighet, og respekt for hverandres kulturelle verdier og ytringer. Vi hjelper barna til å utvikle empati, slik at de klarer å skille mellom egne og andres tanker og følelser

For å styrke fellesskapsfølelsen og bygge vennskap arbeider vi blant annet med:

- «Der vi hører til» i oppstarten av barnehageåret
- Løfter og anerkjenner mangfoldet i barnegruppen
- Relasjonsbygging mellom barn- barn, og barn- voksen
- Handlingsplan mot krenkelse og mobbing
- Markering av ulike høytider i barnehagen
- FN dag
- Prosjektarbeid som inspirasjon til lek og felles lekereferanse for barna
- Vi reflekterer sammen med barna, er nysgjerrige på verden rundt oss
- Vi bruker «Løsningsfokuset tilnærming» i hverdagen med barna
- Gode samtaler med barna

Kommunikasjon og språk

Barna i Skrukketrollet familiebarnehage får utforske og utvikle sin språkforståelse og språkkompetanse. Barnehagen bidrar til at barna leker med språk, symboler, tekst og stimulerer til språklig nysgjerrighet.

- Vi setter av tid til bruk av litteratur
- Barnesamtaler
- Vi bruker bilder og konkrete i hverdagsaktiviteter og strukturerte aktiviteter
- Alternativ kommunikasjon brukes som støtte til det muntlige språket i de daglige situasjoner der dette er til nytte for det enkelte barnet
- Barna møter ulike språk og språkformer gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster.
- De voksne bruker språket aktivt i hverdagsaktiviteter, f.eks måltid, påkledning etc
- Voksne setter ord på barnas tanker og følelser i barnas lek og aktiviteter

BARNEHAGENS FAGOMRÅDER

Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Prosjektarbeid med barn er en helhetlig pedagogisk arbeidsmetode der blant annet barns medvirkning og fagområdene blir ivaretatt. I arbeid med planlegging, dokumentasjon og vurdering må barnehagen sikre at kravene i rammeplan blir fulgt opp.

I vår barnehage arbeider vi med prosjektarbeid som metode. Der alle fagområdene blir ivaretatt igjennom undring, utforsking og skapende aktiviteter.

Fagområdene ses i sammenheng og vil alltid være en gjennomgående del av barnehagens innhold og hverdagsaktiviteter.

I Skrukketrollet familiebarnehage sikrer vi arbeid med fagområdene blant annet gjennom:

▪Kommunikasjon, språk og tekst

- Sang
- Høytlesning, og formidling av litteratur
- Samlingsstund
- Lek med rim, rytmer, lyder, skriftspråk og ord
- Barnehagen besøker biblioteket
- Bruk av digitale verktøy
- Barnesamtaler

▪Kropp, bevegelse og helse

- HOPP aktiviteter i turnhallen og på tur
- Kostholdsplan (se vedlegg)
- Lekemiljøet ute og inne stimulerer til fysisk aktivitet
- Ukentlige tur- dager
- Vinteraktivitets dager
- Egne rutiner for ro og hvile (se vedlegg)

▪Kunst, kultur og kreativitet

- Formingsaktiviteter
- Turer med natur- opplevelser
- Markering av ulike høytider barnas nasjoner represententer

- Barna blir presentert for ulikt materiell til utforsking og kreativ skapning
- Besøk på KJV

▪Natur, miljø og teknologi

- Turer ved sjø, skog og mark der barna bruker naturen som arena for lek, naturglede, undring, utforsking og læring.
- Barna blir presentert for ulikt materiell til utforsking og kreativ skapning
- Bruk av digitale verktøy
- Bærekraft

▪Etikk, religion og filosofi

- Samtaler med barn om mangfold i samfunnet og forståelse for andres menneskers levesett
- Samtaler om barnas egen familie, bakgrunn og livssyn, ved hjelp av bilder
- Filosofiske og etiske samtaler, som bidrar til refleksjon
- Vi markerer ulike høytider fra kulturer barna i barnehagen representerer.
- Gjennom prosjektarbeid undrer vi oss sammen med barna.
- Markering av FN dag med barnekonvensjonen

▪Nærmiljø og samfunn

- Samarbeid nærskolene for skolestartere
- Krybbevandring i kirken for skolestartere
- Påskevandring i kirken for skolestartere
- Turer i nærmiljø med besøk til skogen, stranda, parker og byen
- Markering av samefolkets dag
- Markering av nasjonaldagen

▪Antall, rom og form

- Barna utforsker ulike naturmateriell
- Barna bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse
- Barnehagen legger til rette Hoppaktiviteter
- Barnehagen legger til rette for bruk av spill i smågrupper
- Barnehagen legger til rette for konstruksjonslek
- Tall, mengde og volum i form av lek og eksperimentering

BARNEHAGENS FOKUSOMRÅDER

I Handlingsplan for Hortensbarnehagene skal alle barnehagene arbeide med følgende fokusområder:

- Språkmiljø og kommunikasjon
- Bærekraftig utvikling
- Livsmestring og helse

«En barnehage med fokus på livsmestring og glede- i et mangfoldig felleskap

Skrukketrollet familiebarnehage vil barnehageåret 2020-2021 ha fokus på livsmestring og glede der det mangfoldige læringsmiljøet står sentralt. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes. Barnehagen skal forebygge krenkelser og mobbing, og har stort fokus på vokserollen, som en brobygger for inkludering.

Barnehagen skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Barna skal gjøre erfaringer med å gi omsorg og ta vare på hverandre - og på omgivelsene og naturen. Vi benytter barnehagens nærområde, strand og skog som en arena for lek og læring hvor vi har rik tilgang på førstehåndserfaringer i naturen. Barna får naturopplevelser og blir kjent med naturens mangfold, opplever tilhørighet, og lærer å ta vare på den. På den måten får barna en tidlig forståelse for bærekraftig utvikling, og hvordan dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden, og for fremtidige generasjoner.

Leken krever gode kommunikasjonsferdigheter. Barn med god språkkompetanse vil lettere kunne oppleve at de er attraktive lekekamerater. De bygger gode og viktige vennskap seg imellom. Vi arbeider derfor med styrking av språkutviklingen der barna er i samspill med hverandre. Vi bruker også mye litteratur. Litteraturen brukes som en felles referanse, så barna få det samme utgangspunktet, erfaringer og opplevelser som de kan bygge videre på i leken.

Ved å gi barna felles opplevelser vil de kunne oppleve gode relasjoner, utvikle det muntlige språket og erfare egenverd. De lærer å anerkjenne og omgås hverandre på en god måte.

Helsefremmede oppvekst i vår barnehage

[HOPP - Barnehage - Horten kommune](#)

- **Hoppaktiviteter i Skrukketrollet familiebarnehage**

De voksne har ansvar for å utføre ukentlig fysiske aktiviteter sammen med barna. De fysiske aktivitetene forgår fortrinnsvis i turnhallen, på uteområdet og på turer.

- **Søvn og hvile**

Lek og fysisk aktivitet er grunnleggende for fysisk og psykisk velvære. En aktiv hverdag krever nok søvn og hvile, dette er spesielt viktig for alle barn under 3 år. Barn som ikke sover trenger også rolige aktiviteter/ hvile i løpet av dagen. I vår barnehage legger vi til rette for søvn ute- eller inne i vogn ved behov. Barn over 3 år som ikke skal sove, kan hvile på madrass, mens lek forgår i et annet rom. Alle barn har individuelle behov for hvile/søvn- vi avtaler vedrørende det enkelte barnet hvor mye hvile barnet skal ha i løpet av dagen. Vi oppfordrer alle barn som viser tegn til at de ønsker å hvile, å gjøre dette. [Brosjyre](#) (se vedlegg)

- **Kosthold i vår barnehage**

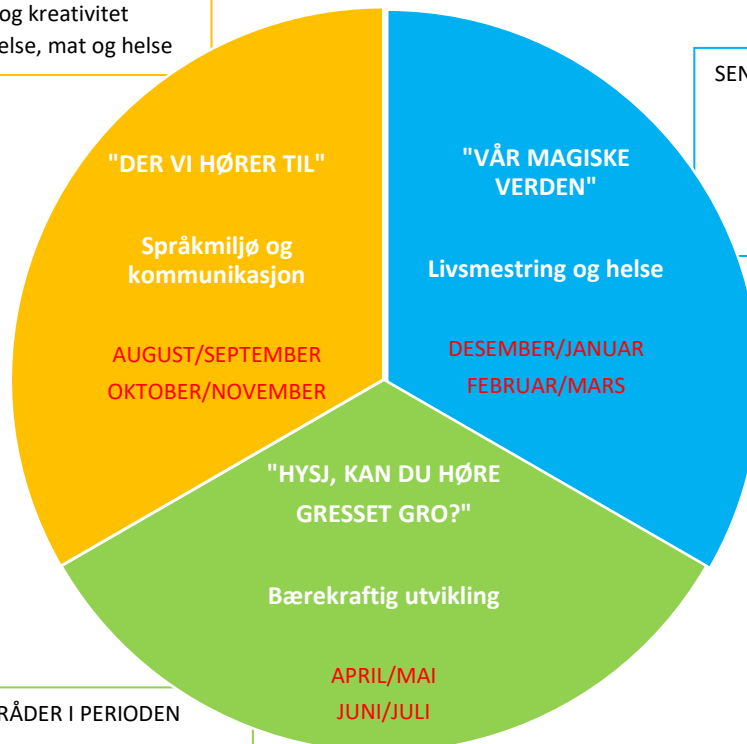
Barnehagen forholder seg til helsedirektoratets retningslinjer og vi har et variert og næringsrikt kosthold (se vedlegg)

Årshjul

Pedagogisk prosjektarbeid

SENTRALE FAGOMRÅDER I PERIODEN

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Nærmiljø og samfunn
- Kunst, kultur og kreativitet
- Kropp, bevegelse, mat og helse

SENTRALE FAGOMRÅDER I PERIODEN

- Etikk, religion og filosofi
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form

SENTRALE FAGOMRÅDER I PERIODEN

- Antall, rom og form,
- Natur, Miljø og teknologi
- Nærmiljø og samfunn

BARNES MEDVIRKNING

Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare og få innflytelse på det som skjer i barnehagen.

I Skrukkeetrollet familiebarnehage legger vi til rette for barns medvirkning gjennom:

- Barnesamtaler
- Barnegruppesamtaler
- Prosjektarbeid med barns interesser og barns medvirkning i fokus
- Observasjoner - barnegruppe og enkeltbarn
- Bruk av pedagogisk dokumentasjon i vurderingen av barnehagens innhold og planleggingsarbeid sammen med barn
- I her og nå situasjoner

SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE

Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.

Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene.

Foreldresamarbeidet skal både skje på individnivå- med foreldrene til hvert enkelt barn, og på gruppenivå gjennom foreldrerådet og samarbeidsutvalget.

Vår barnehage har følgende plan for foreldresamarbeid dette året:

Barnehagen inviterer til to foreldresamtaler i løpet av året, en på høsten, og en på våren.

Informasjonsmøte og foreldremøte, august/september og mai/ juni

Besøksdager nye foreldre, mai/juni

Foreldrearrangementer utenom dette, se aktivitetskalender.

Planleggingsdager og andre dager barnehagen er stengt i år:

Planleggingsdager: 02.08.2021, 03.08.2021, 22.10.2021, 03.01.2022, 27.05.2022

Romjul: Stengt julaften og i romjulen

Påske: onsdag stenger kl 12.00 før skjærtorsdag

Sommerferie: Stengt i juli

Foreldrerådsleder:

Leder: Ida Oline Bexrud

Su-representanter: (nytt valg høst 2021)

Ida Oline Bexrud

Bente Karine Dale (bhg rep)

Annette Tufte Magnussen - (eier, referent)

Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU-medlemmer)

Alle foreldrene på Skrukketrollet familiebarnehage

OVERGANGER

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet er trygg i barnehagen og i overgangene til nye arenaer. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn.

Hjem - barnehage

Foreldre/foresatte følger barnet i barnehage de tre første dagene eller antall dager etter behov. Barnet får være litt alene i barnehagen de første dagene, men foreldre/foresatte er i umiddelbar nærhet slik at de enkelt kan tilkalles dersom barnet trenger dette.

Rutiner som mat, soving og andre kjente «trygge vaner» videreføres så langt barnehagen kan imøtekomme dette i en oppstartsperiode. Etter hvert som barnet er trygg i barnehagen, vil barnets rutiner tilpasses resten av barnegruppen så langt dette er til barnets beste.

Barnehage, hjem og skole

Kommunen har en overordnet plan for samarbeid og sammenheng barnehage, hjem og skole. Planen omfatter alle barn, foreldre, barnehager og skoler i Horten.

Overgang barnehage skole er nedfelt i denne planen. Det siste året i barnehage besøker barna sin nærskole sammen med barnehagens skolestartergruppe. Dersom barnet ikke har sin skole i nærheten av barnehage, vil det være med på besøk i nærskolen til barnehagen. Her vil barna få et lite innblikk i hva skole er og hvordan skolehverdagen ser ut.

Skolestartere har egne besøksdager i regi av skolen på våren. Her er det foresatte som følger barnet.

BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen.

Planlegging

Planlegging i barnehagen tar utgangspunkt i lovverk og forskrifter som gjelder for barnehagens drift samt barnehagens egne overordnede målsetninger.

«Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, dokumenteres og vurderes. (...) planleggingen må baseres på kunnskap om barns utvikling og læring individuelt og i gruppe, dokumentasjon, refleksjon og systematisk vurdering og på samtaler med barn og foreldre»
(Rammeplan kap 4)

Med utgangspunkt i barnehagens årsplan utarbeides det periodeplaner for hele barnehagen. Hver avdeling utarbeider deretter prosjektplaner og ukeplaner etter denne, der barns medvirkning er sentral.

For å sikre foreldrenes medvirkning tilbyr barnehagen to foreldresamtaler og foreldremøter, hvor foreldrene kan gi tilbakemelding på barnehagens oppgaver og innhold. Disse tilbakemeldingene tas hensyn til i barnehagens videre planlegging

Dokumentasjon som grunnlag for refleksjon og læring

I vår barnehage bruker vi pedagogisk dokumentasjon for å synliggjøre innholdet i barnehagen. Dette vises blant annet veggene i barnehagen, mms til foreldrene og periodebrev som kommer med bilder.

Dokumentasjonen brukes aktivt til refleksjon og samtaler med barn i læringsprosesser og videreutvikling i prosjektarbeid.

Denne dokumentasjonen brukes som utgangspunkt for barn og voksne til å reflektere over og utvikle vår pedagogiske praksis.

Vurdering av barnehagens arbeid

Barnehagens innhold vurderes kontinuerlig. Denne vurderingen sikrer barnehagens kvalitet og utvikling og legger grunnlaget for videre planlegging.

Foreldrene kan gjennom en årlig brukerundersøkelse komme med tilbakemeldinger og gi en vurdering av barnehagen som helhet.

Hva	Hvordan/når	Hvem	Ansvar
Årsplan	Vurderes årlig ut i fra vurdering av ukeplaner og periodeplaner	Hele personalgruppen Foresatte	Styrer i samarbeid med pedagogiske leder og eier Eier i samarbeid med SU
Periodeplaner	Vurderes på avdelingsmøter i forkant av ny periodeplan. Vurderes på pedagogmøter	Hver enkelt barnehage Styrer i samarbeid med pedagogiske ledere	Eier og pedagogisk leder Styrer
Virksomheten	Brukerundersøkelse hvert år Foreldremøter	Foresatte Foresatte	Styrer/eier Styrer og eier i samarbeid med pedagogiske ledere

Tilrettelegging i det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

Tilrettelegging for barn som trenger ekstra støtte gis i den ordinære barnegruppen barnet tilhører eller i mindre grupper med barn. Det lages tiltaksplaner for det enkelte barnet som evalueres kontinuerlig. Planene endres fortløpende etter behov i samarbeid med foresatte. Det utarbeides halvårsrapporter med vurderinger. Dersom barnet trenger videre tilrettelegging i skolen avtales et samarbeidsmøte/overføringsmøte med skolen etter samtykke fra foresatte.

BARNEHAGENS ARBEIDSMÅTER

Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet. Valg av arbeidsmåter gir muligheter for å gjøre barnehagens innhold spennende og variert. Arbeidsmåtene kan bidra til å skape engasjement, interesse og motivasjon og gir mulighet for å tilføre nye erfaringer og opplevelser i barnehagen

Prosjektarbeid med barn

Prosjektarbeid gir barna et felles utgangspunkt, hvor barnas lekekompetanse, språk og læring kan få utvikle seg. Barna bygger opp en felles «erfaringsbase» som kan inspirere til lek - og utvikling. Når barn har lekekompetanse, opplever de mestring og blir attraktive lekekamerater. De bygger gode og viktige vennskap seg imellom. Prosjektarbeid kan også bidra til utvikling av nye ord og begreper, som er en viktige faktor for å delta i leken.

Alle avdelinger har prosjektarbeid av ulik varighet hele barnehageåret.

Prosjektarbeidene er av ulik størrelse og innhold tilpasset alder, erfaringer, interesser og kunnskaper.

Pedagogisk dokumentasjon

Bilde/tekst/konkreter og annen dokumentasjon fra prosjekter og ulike aktiviteter brukes i arbeidet sammen med barn. Dette underveis i prosjekter, i hverdagen, i planlegging og vurderingsarbeid sammen med barn.

Den pedagogiske dokumentasjonen brukes i evaluering av perioder, prosjekter og aktiviteter med personalet, dette i forkant i planlegging av ny periode. Dette viser seg i periode eller barnehageår.

Den pedagogiske dokumentasjonen brukes også i evalueringsarbeidet sammen med foreldre/foresatte

Progresjon

Barnehagen skal gi barna opplevelse som skaper mestring, tilpasset deres alder, modenhet og individuelle utvikling. Aktivitetene i barnehagen skal bidra til progresjon for barna. Barna skal oppleve at hvert barnehageår innebærer nye opplevelser og erfaringer, samtidig som at noe gjentar seg. Barnehagen skal gi barna opplevelser som skaper mestring, tilpasset alder, modenhet og individuell utvikling. Progresjonen følger det enkeltes barns utvikling, progresjon kan ikke «låses» i alder. Barnehagens læringsmål i Rammeplanen må ses som endelige når barnet har nådd skolealder. Se egen [progresjonsplan](#)

Barnehagens digitale praksis

Barna bruker aktivt internett sammen med voksne i prosjektarbeid og lignende. Vi tar bilder/ videoer og bruker dette i pedagogisk dokumentasjon i prosjekter og andre aktiviteter. Barnas bruk av data begrenses til pedagogiske programmer i ulike lærings situasjoner.

For å utjevne sosiale forskjeller, mener vi det er viktig at alle barn blir presentert for ulike digitale verktøy. Digitale verktøy er noe barn vil møte på ulike arenaer. Vi ønsker med dette å legge grunnlaget for livslang læring

Barnehagen som kulturarena

Barnehagens tradisjoner/begivenheter dette året

Januar	Bålfrokost med foreldre
Februar	Karneval Vinteraktivitetsdag Vi markerer samefolkets dag
Mars/April	Påskevandring Påskefrokost med foreldre Barnehagedagen
Mai	Barnehagetog, vi markerer nasjonaldagen
Juni	Sommerfest med foreldre
Juli	Feriestengt
Oktober/november	Høstfest FN dagen med foreldre kaffe
Desember	Adventssamlinger Krybbevandring for skolestartere Julespill for barna av personalet Luciafeiring med foreldre Nissefest Julebord for barna

Årsplan fastsatt i samarbeidsutvalget for Skrukke trollet familiebarnehage,
Horten den .../... -2021

Underskrifter:

Samarbeidsutvalget

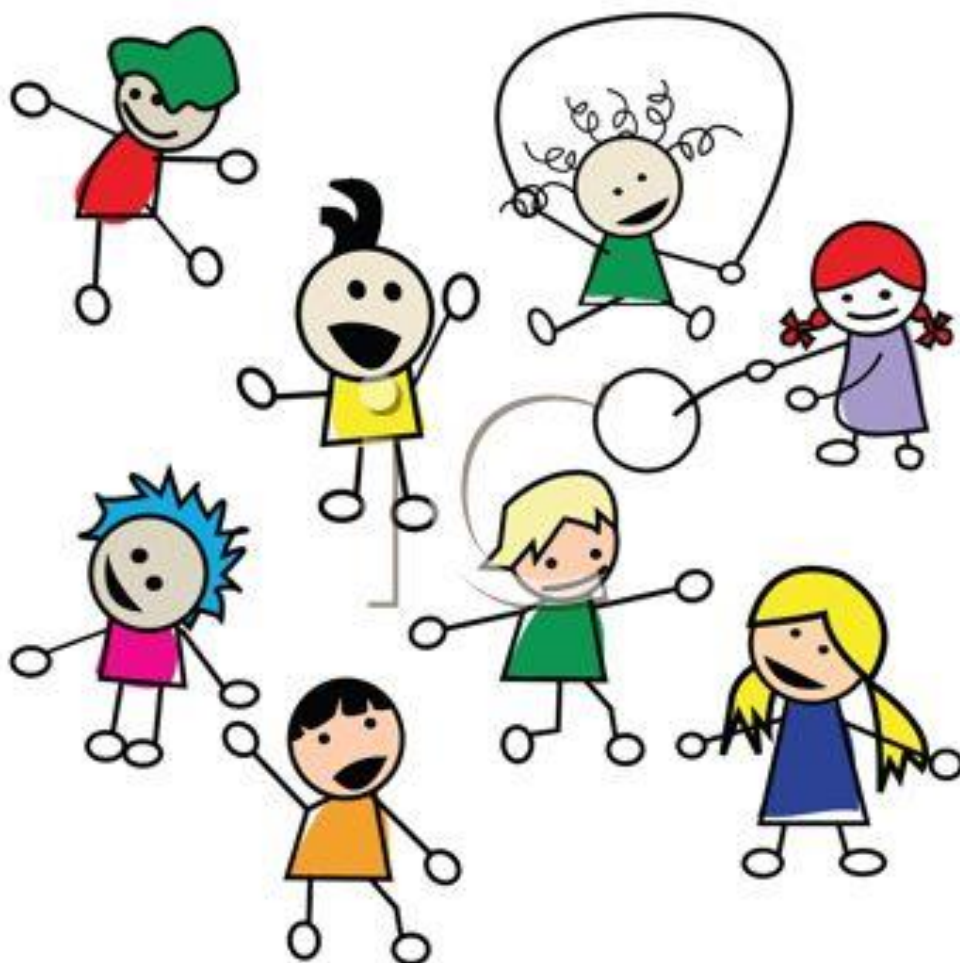
eier

HVERDAGSAKTIVITETER

I

SKRUKKETROLLET

FAMILIEBARNEHAGE

ANKOMST I BARNEHAGEN

- ✚ De voksne tar imot i gangen evt ved porten hvis vi er ute. Hilser først på barnet med navn. De voksne tar imot barnet etter individuelle behov så barnet får en god opplevelse ved ankomsten.
- ✚ De voksne tar imot beskjeder fra foreldrene, og skriver disse ned ved behov.
- ✚ De voksne tar seg tid til en samtale med foreldrene, gjerne forteller hva som skal skje i "dag".
- ✚ Vi starter alltid dagen stille og rolig.

FROKOST I BARNEHAGEN

- ✚ Etter hvert som barna kommer for å spise frokost tar vi med barnet flaske og matpakke til bordet. Vi setter oss sammen ned til frokost. Den voksne hjelper barnet med matboksene ved behov. Den voksne hjelper evt med å lager grøt til de som skal ha det
- ✚ De voksne prater rolig med barna rundt bordet og oppfordrer til rolig samtaler rundt bordet

INNELEK/FUNKSJONOMRÅDER

- ✚ De voksne skal tilrettelegge for god frilek i barnehagen. Det vil si at de har ansvar for at det er ryddig i lekene, at barna har det utstyret de trenger til god lek, og at rommene er møblert slik at de inspirerer til god lek.
- ✚ De voksne "sprer seg" rundt i funksjonsområdene. Vær tilgjengelig og observer om barna vil ha deg eller trenger deg til å komme i gang i lek. Delta aktiv til å begynne med, og trekk deg heller ut når du ser at leken er godt i gang.
- ✚ De voksne setter i gang bordaktiviteter, synger og spiller, leser, etc. når de ser noen ønsker dette.
- ✚ De voksne støtter og hjelper de barna som ikke kommer inn i lek, eller aktivitets - og når støynivå blir for høyt. Det er også lov til tider å ha "herjelek" når forholdene tilsier det.
- ✚ Det er viktig at vi har en god kommunikasjon med alle barn og voksne.
- ✚ De voksne har en positiv og god tone overfor barna, og skaper trygghet.
- ✚ Vi gir barn ulike utfordringer etter alder og utviklingsnivå. Gir barna mestringsfølelse og positive erfaringer.

SAMLINGSSTUND

- ✚ Vi har samlingsstund ved unntak av turdager, ulike arrangementer og aktiviteter, og lignende.
- ✚ Den voksne leder samlingsstund med sang, historie, fortelling instrumenter, bøker og annet materiell. Temarelaterte samlinger
- ✚ Samlingsstunden gir barna ny kunnskap, nye erfaringer og spennende opplevelser.
- ✚ Vi bruker språket mye og variert, bevisst språkstimulering i samlingsstund.
- ✚ Varierte samlinger, men likevel er gjentakelser viktig for barna.
- ✚ Vi er spontane og lytter til barna. Bruker humor - gir de beste samlingene.
- ✚ De voksne ser alle barna, alle får anerkjennelse av andre barn og voksne.

STELLESITUASJON

- ✚ Vi gjør stellesituasjonen til en positiv situasjon, hvor vi tar oss god tid til "en-til-en" kommunikasjon.
- ✚ Vi koser, prater, synger og tøyser sammen med barnet. Husk at dette er en god mulighet til språkstimulering!
- ✚ Vi har to faste bleieskift om dagen, ellers skifter vi ved behov.
- ✚ Do-trening når barnet er klar for dette. Vi avtaler med foreldre.
- ✚ Vi bruker alltid hansker, engangskluter og engangsunderlag over stellebenken. Husk å desinfisere stellematta og do etter hvert.
- ✚ Håndhygiene hos barn og voksne viktig! Før hvert måltid og etter hvert toalettbesøk og stell.
- ✚ Tilgriset/skittent tøy sendes hjem til vask i en gjenbrukspose på plassen til barnet

FORMIDDAGSMAT I BARNEHAGEN

- ✚ Det blir dekket til ett innbydende bord
- ✚ De voksne sitter ved bordet sammen med barna. Ingen står under måltidet. Ved å ha dekket bordet med alt vi trenger på forhånd, unngår vi voksne som «flyr» under måltidet.
- ✚ De "største" barna øver på å smøre selv med egen kniv. De voksne gir pålegg.
- ✚ Barna hjelper hverandre, sender mat og venter på tur.
- ✚ Vi bruker god tid ved bordet, skaper en god stemning med rolige stemmer og har gode samtaler rundt bordet.

GARDEROBESITUASJON

- ✚ De voksne finner frem tøy til de mindre barna, men alle blir oppfordret til å prøve å kle på seg selv.
- ✚ De voksne er gode rollemodeller og bruker tid på å vise hvordan man skal kle på dersom de ikke får det til.
- ✚ Vi bruker god tid og samtaler med barna under påkleddning.
- ✚ En voksen går ut sammen med barna når vi er ferdige med å kle på oss.
- ✚ Den andre voksne kler på resten av barna, og kommer ut etterpå.

UTELEK

- ✚ Vi er mye ute, og i "all slags vær". Vi vurderer kalde dager med mye vind, regn eller snøvær, om barna har glede av å være ute.
- ✚ Den voksne sjekker over uteområde at alt er på stell, og at portene er låst med en gang man kommer ut.
- ✚ Voksne er hele tiden tilgjengelige for barna, og setter i gang lek og deltar aktivt.
- ✚ Vi gir barn ulike utfordringer etter alder og utviklingsnivå. Gir barna mestringsfølelse og positive erfaringer.
- ✚ God kommunikasjon og positive tilbakemeldinger til barna.
- ✚ Barna veiledes til å selv finne løsninger på konflikter.
- ✚ De voksne "sikrer" barnas lek og at uteområdet og lekene er i orden.
- ✚ De voksne er positive forbilder.

HENTING I BARNEHAGEN

- ✚ Alle foreldre blir møtt av personalet ved henting ute eller inne.
- ✚ Vi gir gode tilbakemeldinger om barnets dag i barnehagen og forteller om store og små opplevelser.
- ✚ Informasjon og beskjeder gis.
- ✚ Dokumentasjon i garderoben evt på porten henges opp slik at alle foreldre har mulighet til å lese denne.

Kostplan på Skrukketrollet familiebarnehage 2021/2022

Mat og drikke som inntas i barnehagen utgjør en betydelig del av barns totale kosthold enten den er medbrakt hjemmefra eller tilberedes i barnehagen. Et sunt og variert kosthold i barneårene er viktig for vekst, utvikling og læring.

Barnehagen serverer i hovedsak grønnsaker, frukt, fisk og grove kornprodukter.

FROKOST:

- Barna som ikke har spist hjemme, har med matboks. Barnet har med egen flaske med vann.

FORMIDDAGSMAT KL 11.00 SEVERES I BARNEHAGEN:

- Måltidet består av grovt brød, margarin, fiskepålegg, kaviar, gulost, smøreoster, kalkun/kylling/skinkepålegg, leverpostei, egg, paprika, tomat, eplebiter, bær, bananbiter, agurk, og halvkokte gulrøtter/brokkoli/blomkål. Evt grøt for de som ikke har begynt med brød.

En dag i uken serverer vi annen mat(Strandparken på onsdager): Diverse fiskeretter og vegetarretter som laks/fiskekaker m/ grønnsaker og poteter, fiskesupper m/ grønnsaker, grønnsaksupper, og fullkornspasta, evt serverer vi havregrøt. (dette er ikke i den perioden i er ute hele dagen)

Det er varmretter også på Skrukketrollet, samme innhold som Strandparken. Men de blir serverert ca hver 14 dag.

ETTERMIDDAGSMÅLTID KL 14.00 (MELLOMMÅLTID) SERVERES I BARNEHAGEN:

- Knekkebrød/brød og frukt/grønnsaker og bær. Dette måltidet er et mellommåltid og skal ikke være fullverdig som et hovedmåltid.

PÅ TUR I BARNEHAGEN:

- På tur har vi med matpakke smurt i barnehagen som lunsj, suppe, ostesmørbrød, fiskekaker, laks i pitabrød, halvkokte gulrøtter og andre sunne matsorter.

På nissefest serveres det risgrøt og i nisseposene er rosiner og smoothie.

På karnevalsfeiring serveres det polarbrød pizza og "godteposer" med rosiner og smoothie.

16 mai feiringen og barnas bursdag serveres frossen smoothie som is.

Det serveres alltid et alternativ ved allergier eller der barnet av andre hensyn ikke skal spise enkelte matvarer.

PROGRESJONSPLAN

Skrukketrollet familiebarnehage

«Progresjon i barnehagen innebærer at alle barn skal utvikle seg og oppleve fremgang. Alle barn skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø. Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser og ferdigheter» (RP for barnehager)

I barnehagen arbeider vi hele tiden på tvers av de ulike fagområder. Fagområdene lar seg vanskelig isolere og vil i alle arbeidsmåter, leker og aktiviteter overlape hverandre.

Progresjonsplanen vil deles opp etter alder ved hjelp av de ulike fagområdene. Det er allikevel viktig å presisere at progresjonen ikke kan ses alene med hensyn til alder. Barnas utviklingsnivå og erfaring vil her være viktig. Barna skal oppleve progresjon i de ulike aktivitetene og bli tilbudt utfordringer slik at alle har noe å lære, strekke seg etter og oppleve mestring.

Kommunikasjon, språk og tekst

Barna skal utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og få kjennskap til mange kommunikasjonsformer igjennom:

1-2 år

- Enkle sanger med bildeillustrasjoner
- Bevegelsessanger
- Pekebøker som leses og settes ord på sammen med voksne
- Tilgjengelige pekebøker og billedbøker med enkel tekst
- De voksne ordsetter handlinger i hverdagen
- Nonverbal kommunikasjon er en bevisst handling hos de voksne og vi legger stor vekt på den hos barn uten muntlig språk
- Bruker mye bilder og konkrete

3-4 år

- Sanger, rim og regler
- Bevegelsessanger
- Finner rytme i ord og rim
- Barna blir lest for, litteratur med noe bildeillustrasjoner som støtter teksten
- Barna har lett tilgjengelige billedbøker med tekst
- Barna får anledning og oppmuntres til å fortelle om opplevelser, undrer seg og stiller spørsmål
- Barna blir kjent med skriftspråk- leker med bokstaver
- Barna bruker det muntlige språket til oppgaveløsning og samhandling med andre barn. De voksne støtter oppunder dette

5 år

- Barna introduseres for skriftspråket
- Barna utforsker og leker med språket
- Barna har litteratur og ulike faktabøker tilgjengelig
- Barna blir lest for og det settes av tid til samtale rundt aktuelle tema
- Barna lager historier og fortellinger
- Barna leker med rim og regler
- Barna leker regelleker med rim og sanger

Kunst, kultur og kreativitet

Barna skal oppleve kunst og kultur i barnehagen gjennom å selv være aktive og oppleve samhørighet og kreativitet i gruppen

1-2 år

- Sang og musikk med enkle bevegelser, dans og rytmeinstrumenter
- Tegne med stifter og male med fingrene
- Ulike materialer som trolleig og plastelina
- Kjenne på ulike naturmaterialer som kongler, sand, vann, stein og blader
- Bli kjent med de enkleste folkeeventyr som «Bukkene Bruse»

3-4 år

- Sang, musikk, dans og dramatisering med rytmeinstrumenter og enkle rekvisita
- Bruk av ulike formingsmateriell som plastelina, trolleig, gips og leire
- Naturmateriale som steiner, kongler, mose og skjell brukes i ulike formingsaktiviteter
- Bilder, malerier og ulike kunstuttrykk presenteres
- Bruk av ulike verktøy som pensel, saks og lignende
- Kreative uttrykk ved hjelp av ulike digitale tegneprogrammer

5 år

- Sang, musikk, dans og dramatisering med rytmeinstrumenter og mere kompliserte rekvisita.
- Barna er «historiefortellere», lager sine egne historier
- Barna reflekterer og undrer seg over ulike kunstuttrykk
- Kreative uttrykk ved hjelp av ulike digitale tegneprogrammer
- Barna blir kjent med lokalsamfunnets kultur og kunstuttrykk

Kropp, bevegelse mat og helse

Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse gjennom:

1-2 år

- Småbarns lekeareal / rommet er innredet for mye grovmotorisk lek. Lite møbler, mye gulvplass
- Trygge, kjente voksne alltid tilstede i leken for avveksling mellom lek og «et trygt fang»
- Barna deltar i matlaging, der de lukter, ser, smaker og kjenner på ulik mat
- Barna blir presentert for og servert ulik mat i barnehagen.
- Alle barn prøver å spise selv med hjelp av en voksen. Etter hvert smører de sin egen mat
- God tid til hvile i løpet av dagen. Hvile kan være rolige aktiviteter, sitte på et fang eller sove.
- Gode/ trygge stellerutiner
- Barna deltar etter evne under påkledning
- Voksne som er gode på å anerkjenne alle følelser hos barna

3-4 år

- Uterommet brukes aktivt til ulik kroppslig aktivitet som ballek, klarting, sykling, hinderløype, skigåing og løping
- Innerommet innredes slik at det er rom for både rolige finmotoriske aktiviteter, hvile i en lesestund og mere grovmotoriske aktiviteter som hinderløype eller dans til musikk og dramatiseringer med bevegelse
- Alle barn får delta i alle trinn i matlagingen
- Alle barna trener seg på å kle på seg selv og mestre toalettsituasjon
- Barna hjelpes til å bli selvstendige ved matbordet - forsyner seg selv og smører mat
- Alle barn tilbys hvile i form av lesestund, lytte til rolig musikk eller yoga i løpet av dagen
- De voksne legger til rette for gode samtaler med barna der de kan sette ord på følelser, ønsker og behov
- Barna lærer å respektere sin egen og andres kropp

5 år

- Barnehagen legger stor vekt på selvstendighetstrening i personlig hygiene, påkledning og spisesituasjon
- Barna er selvstendige under måltidet, hjelper hverandre og smører maten sin selv
- Hjelper til i alle aspekter i matlagingen
- Barna henter selv frem klær og klarer seg selv i garderobesituasjonen med veiledning fra de voksne
- Barna setter ord på følelser, ønsker og behov.
- Alle barn tilbys hvile i form av lesestund, lytte til rolig musikk eller yoga i løpet av dagen
- Barna lærer å respektere sin egen og andres kropp

Natur, miljø og teknologi

Barnehagen legger til rette for at barna skal få et mangfold av naturopplevelser og opplever naturen som arena for lek og læring. Barna skal gjennom kjennskap til naturen lære å respektere den og ta vare på det mangfoldet naturen representerer.

1-2 år

- Leke ute i all slags vær til alle årstider
- Leke med sand og vann
- Enkle pedagogiske program på IPad
- Kjennskap til ulike husdyr
- Lukte og kjenne på blomster og ulike planter i naturen
- Finne insekter og larver
- Legge søppel i riktig sortering sammen med de voksne

3-4 år

- Leker ut og på tur i all slags vær
- Samle ulikt naturmateriale til div bruk
- Kjennskap til ulike dyr, planter og vekster i nærmiljøet
- Barna sorterer søppel, lærer å ikke forsøple naturen og rydder opp etter seg på tur
- Barna lærer å respektere naturen med planter og dyr som lever der
- Barna ser nærmere på ulike insekter og planter i mikroskop
- Barna sår og planter i barnehagen
- Bruker internett til å søke opp ulik informasjon om tema
- Barna tegner med enkle tegneprogram på data

5 år

- Barna er mye på tur i nærmiljø
- Barna bruker ulik gjenbrukmateriell
- Bruker internett til å søke opp ulik informasjon om tema
- Barna tegner med enkle tegneprogram på data
- Barna respekterer naturen og plukker med seg søppel på tur
- Bruker internett til å søke opp ulik informasjon om tema

Etikk, religion og filosofi

Barnehagen skal igjennom etikk, religion og filosofi skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og levesett.

1-2 år

- Barna får hjelp til å sette ord på følelser (fokus på glad, sint og lei seg)
- Markere høytider med fokus på musikk og sanger, smaksopplevelser og stemninger
- Barna veiledes og hjelpes til å være gode med hverandre
- Barna veiledes i konflikter med andre barn

3-4 år

- Markere høytider med fokus på musikk, sanger, fortellinger og stemninger
- Gi barna innsikt i kristen og humanistisk arv og tradisjon
- Gi barna innsikt i andre tradisjoner og religioner som er representert i barnehagen
- Vi «undrer» oss sammen med barna
- Vi har arbeider med tema følelser og vennskap

5 år

- Markerer høytider med fokus på musikk, sanger, fortellinger og stemninger.
- Barna er med i kirken på julevandring og i pinsegudstjeneste
- Barna har kjennskap til kristne høytider og tradisjoner
- Barna får innsikt i andre tradisjoner og religioner som er representert i barnehagen
- Barna undrer seg og samtaler sammen med hverandre og sammen med voksne.
- Barna hjelper andre yngre barn inn i lek sammen med en voksen.

Nærmiljø og samfunn

Barnehagen bidrar til kunnskap om og erfaringer med lokal tradisjoner, og erfaringer med deltakelse i et demokratisk samfunn

1-2 år

- Barna er mye på tur til stranda, biblioteket, parken i sentrum eller skogen
- Barna går turer til fergeleiet og ser på Bastøfergen. Tar tur med Bastøfergen over til Moss mot slutten av barnehageåret
- Barna opplever demokratiske prosesser i barnehagens hverdag, der de er med på å medvirk

3-4 år

- Barna er mye på tur til stranda, biblioteket, parken i sentrum eller skogen
- Barna opplever demokratiske prosesser i barnehagens hverdag, der de er med å medvirker

5 år

- Barna er mye på tur til stranda, biblioteket, parken i sentrum eller skogen
- Barna opplever demokratiske prosesser i barnehagens hverdag, der de er med å medvirker

Antall, rom og form

Barna oppdager, utforsker og forstår sammenhenger, ser strukturer og stimuleres til undring og nysgjerrighet

1-2 år

- Barna har tilgang på leker som inspirerer til sortering i farger, ulik form og størrelser
- Konstruksjonslek med puteklosser, treklosser og duplo
- Rom i rommet med puter, pledd, pappesker, rør til å krype i og diverse rekvisita
- Hinderlek med under, over, nedi, opp av, rundt, inni

3-4 år

- Barna er med å lager mat og dekker bord, vi måler, veier og teller
- Ulikt konstruksjonsmateriale tilgjengelig på avdelingen
- Barna finner ulike former ute i naturen og inne i barnehagen.
- Vi setter ord på ulike former sammen med barna, sirkel, kvadrat, firkant, rektangel etc
- Barna sorterer etter størrelse, farge og form
- Barna leker enkle regelleker
- Barna blir kjent med kalender, årstid og merkedager- rom og tid

5 år

- Barna er med å lager mat og dekker bord, vi måler, veier og teller
- Ulikt konstruksjonsmateriale tilgjengelig på barnehagen
- Barna finner ulike former ute i naturen og inne i barnehagen.
- Vi setter ord på ulike former sammen med barna, sirkel, kvadrat, firkant, rektangel etc
- Barna sorterer etter størrelse, farge og form
- Barna bruker ulikt verktøy som hammer, sag og spriker - måler og beregner, erfarer problemløsning i små byggeprosjekt.
- Regel leker, stafetter og ulike konkurranser
- Barna blir kjent med kalender, årstid og merkedager - rom og tid